

2. Továbbítottam a miniszterhez kérését, hogy mielőtt elhagyja hazánkat, fogadja Önt. Mr. Bevin arra kért, tudassam Önnel, hogy más kötelezettségei súlyos nyomása lehetetlenné teszi számára, hogy fogadja Önt, bár örömmel tenné. Ha hivatalunk bármiben segítségére lehet Önnek, nagy örömmel fogadom és bármikor rendelkezésére állok.

(W. G. Hayter) helyett
G. L. McDermott

¹ A levélíró a Foreign Office tisztviselője, aláírása alatt: „W.G. Hayter helyett”. (Hayter az ő közvetlen felettese volt.) Már szeptember 7-én küldött hasonló értesítést Károlynak.

135. KÁROLYI MIHÁLY BÖHM VILMOSHOZ

(Guildford, 1945. szeptember 13.)

Kedves Böhm,

Elnézéset kérem, hogy leveleidre eddig nem válaszoltam, de bizonyára hallottad Prágertől és Havastól, hogy feleségem beteg, vidéken élünk, mert Londonban nem tudunk megfelelő segítséget találni, márpedig sem a feleségem, sem én nem dolgozhatunk. Így azután minden nehezebben megy.

Hazautazásom most vajúdik. Még nem tudok semmi bizonyosat mondani, de lehet, hogy pár napon belül már többet fogok tudni közölni. Egyelőre még technikai nehézségeket kell leküzdenem. A meghívás megérkezett, de én még nem láttam. Csupán telefonon közölték velem tartalmát. Most hallom, hogy a magyar lapok is hírül adták.

Ami a csehszlovákkérdést illeti, elképzelheted, hogy rám is nyomasztóan hatott az újdonsült csehszlovák ultranacionalizmus. Én már két hónappal azelőtt írtam Fierlingernek, Masaryknak és Ripkának, de ők nem válaszoltak, sőt amikor Ripka és Masaryk itt jártak, kerülték a találkozást, alighanem azért, mert ők maguk is a legnagyobb zavarban vannak. Én levélben figyelmeztettem őket arra, hogy milyen szörnyű felelősséget vállalnak magukra, és hivatkoztam kitartó csehszlovákbarátságomra. Értésükre adtam, hogy aláássák a magyar demokráciát, és a reakció malmára hajtják a vizet. Szóval elmondtam ugyanazt, amit Te a levélben írsz. Hallom, Jásziék is ilyen értelemben írtak. Nem is lehet másképpen, és csak természetes, hogy mindannyiunknak ugyanazok az érvek jutnak eszünkbe. Minden értelmes ember így látja a dolgokat. Most még nem határoztam el magam arra, hogy mit tegyek. Hazautazásom esetén esetleg nagyobb lesz az akciórádiusom, és ezért igazat adok neked abban, hogy „egy hírlapi támadás csak ártana”. Hiszen éppen az a baj, hogy a magyar nacionalisták máris olyan hangot üt[nek] meg, amely még jobban elmérgesíti az amúgy is súlyos helyzetet.

Bevin beszéde akarva, nem akarva is azt a látszatot keltette Magyarországon, hogy a jobboldalnak akar nagyobb szerepet biztosítani, és amellet kényes helyzetbe hozta a testvérpártot. Hogy miért mondta azt, amit mondott, azt nem tudom. Lehetséges, hogy a belpolitikai reformok keresztülvitele miatt kénytelen volt külpolitikai engedményeket tenni. Az is lehet, hogy csak taktikai húzás volt a most folyó külügyminisztériumi konferencia előtt. A Munkáspárt óriási többségével valóban képes arra, hogy egy nagyvonalú külpolitikát indítson, és mint a baloldal támogatója, konkurensé legyen az oroszoknak, de annak nincs értelme, hogy az oroszokkal szemben egy levitézlett külpolitikát folytasson. Halifaxekkel,¹ a régi gárdával nem lehet aktív külpolitikát csinálni. A monarchiával nem lehet Francót ellensúlyozni. Európa vergődik, siralmas helyzetben van, és az ellen-

forradalom szervezkedik. A magyar Kisgazdapártban nem lehet bízni. Persze a csehszlovák politika segítségükre van. Ezért nem értem, hogy az oroszok miért nem lépnek fel ebben a kérdésben. Erdélyben és Jugoszláviában rendet csináltak a nemzetiségi politikában, viszont Csehszlovákiában zűrzavar uralkodik. Bevinéknek inkább itt kellene szorítani az oroszokat, viszont éppen ebben a kérdésben Bevin hallgatott. A csehszlovákokat meg sem említette a beszédében, holott ők jobban fenyegetik a demokráciát, mint Groza.

Ha valami biztosat tudok, értesíteni foglak. Addig is minden jót kívánok úgy neked, mint családnak. A menekült asszonyoknak a mellékelt levelet küldöm. Remélem, megteszi.

Feleséggel együtt szívélyesen üdvözöl

PIL. 704. f. 129. ó. e. (másodpéldány)

¹ Earl of Halifax (E. F. Wood) a brit konzervatív külpolitika képviselője. 1926–31-ben mint India alkirálya elnyomta a függetlenségi mozgalmat, 1938-ban mint külügyminiszter a müncheni egyezmény előkészítője. 1945-ben washingtoni nagykövet.

136. KÁROLYI MIHÁLY GIBÁRTI LAJOSHOZ

(Guildford, 1945. szeptember 13.)

Kedves Gibárti,

Mindenekelőtt örömmel üdvözlöm ismét szabadon.

Higgye el, hogy sajnós én nemigen tudtam magán segíteni, és ha kiszabadult, az nem az én érdemem. Igaz, megpróbáltam mindent, de például a mexicói vízumot sem tudtam megszerezni magának. A fő dolog, hogy túl van a megpróbáltatásokon.

A spanyolországi mozgalommal nemigen tudtunk érintkezést találni. Most pedig az emigránsmozgalmak nagyrészt elvesztették a jelentőségüket. A magyar kormánynak kellene a külföldi propagandaközpontokat megszervezni. Képviselővé választásom és hazakészülésem óta nemigen foglalkozom az úgynevezett emigránspolitikával, hiszen a londoni Tanácsot és saját szervezetemet is feloszlattam. A londoni magyarság aktivitása az otthoniak megsegélyezésére korlátozódik, és amellet igyekeznek – már akik – az új Magyarországnak megfelelő propagandát csinálni. Információk híján ez is nehéz feladat.

Hazatérésem most vajúdik, de egyelőre még semmi biztosat sem tudok mondani.

Köszönöm jókívánságait, és hasonlókkal viszonzom. Remélem, egészsége nem szenvedte meg a Franco-rabságot.

Szívélyesen üdvözli

PIL. 704. f. 129. ó. e. (másodpéldány)

137. KÁROLYI MIHÁLY GYOMAI IMRÉHEZ

(Guildford, 1945. szeptember 13.)

Kedves Gyomai,

Nagyon jólestek kedves sorai. Sokat gondoltam magára az elmúlt évek alatt. A magukkal töltött párizsi napok emlékét gyakran felidézem. Emlékszem, milyen jól éreztem magam, mikor stúdiójukban sógornőmmel¹ együtt vendégül láttak. Azóta sok minden